

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРИКЛАДНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА
МЕНЕДЖМЕНТУ ІМ. Г.Е. ВЕЙНШТЕЙНА

МАТЕРІАЛИ

**ІХ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
19 – 20 ЖОВТНЯ 2021 р.**

**«ЕКОНОМІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ
РОЗВИТКУ УКРАЇНИ НА ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ»**

м. Одеса

УДК: 338.43:316.502(477)

Економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку ХХІ століття. Матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції 19-20 жовтня 2021 року. Одеса: Одеська національна академія харчових технологій, 2021. – 369 с.

У матеріалах конференції знайшли відображення економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку ХХІ століття. Були запропоновані шляхи вирішення найактуальніших та нагальних проблем багатьох сфер сучасного бізнесу та новітні управлінські технології в сучасних турбулентних умовах існування підприємств. В доповідях особлива увага приділялась прикладному характеру досліджень та їх впливу на поліпшення економічної ситуації в країні.

Науковий редактор Мельник Ю.М. - д-р екон. наук, професор,
директор ННПЕіМ ім. Г. Е. Вейнштейна ОНАХТ

Редакційна колегія:

Агеева І.М. – к.е.н., доц., Басюркіна Н.Й. – д.е.н., проф., Купріна Н.М. – д.е.н., доц., Лагодієнко В.В. – д.е.н., проф., Немченко В.В. – д.е.н., проф., Павлов О.І. – д.е.н., проф., Савенко І.І. – д.е.н., проф., Іванченкова Л.В. – д.е.н., проф., Соловей А.О. – к.і.н., доц., Неустроєв Ю.Г. – к.е.н., доц.

Матеріали додаються за оригіналами рукопису

Редакційна колегія не несе відповідальності за зміст та сутність наданих матеріалів

зниження втрат продовольства і відходів, мінімізації негативних кліматичних і екологічних ефектів від сільськогосподарської діяльності при зростаючих обсягах виробництва і споживання продовольства.

Література

1. Moragues-Faus A. Exploring european food system vulnerabilities: towards integrated food security governance / A. Moragues-Faus, R. Sonnino, T. Marsden // Environmental Science and Policy. 2017. Vol. 75.
2. FAO SOFI 2018 - the state of food security and nutrition in the world / FAO. - 2018.
3. Hill C. Expert consensus document: the international scientific association for probiotics and prebiotics consensus statement on the scope and appropriate use of the term probiotic / C. Hill, F. Guarner, G. Reid [et al.] // Nature Reviews Gastroenterology and Hepatology. 2014. Vol. 11, No. 8.
4. Economist T. Global food security index 2015: an annual measure of the state of global food security / T. Economist, DuPont // The Economist. 2015.
5. Cooper RN Genes, trade, and regulation: the seeds of conflict in food biotechnology / RN Cooper, T. Bernauer // Foreign Affairs. 2004. Vol. 83, No. 3.
6. Ronald PC Tomorrow's table: organic farming, genetics, and the future of food / PC Ronald, RW Adamchak. 2008.

РЕТРОСПЕКТИВНИЙ АНАЛІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСНОВНИМИ ЗАСОБАМИ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Філахтов К.О., магістрант

Одеська національна академія харчових технологій, м. Одеса, Україна

В умовах жорсткої конкурентної боротьби здійснення суб'єктом господарювання своєї діяльності передбачає своєчасне формування та відтворення, а також ефективне використання усіх необхідних для цієї діяльності ресурсів. Серед зазначених ресурсів основні засоби займають одне з провідних місць, що пов'язано з виключною важливістю тих функцій, які вони виконують в господарському процесі.

Як об'єкт обліку та управління основні засоби мають своє чітке визначення у вітчизняній нормативній базі, що в свою чергу має виключно важливе значення в контексті формування фінансових результатів, а отже і інтегральних показників економічного стану суб'єктів господарювання. Так, основними нормативно-правовими актами, які врегульовують облік основних засобів на вітчизняних підприємствах є Податковий кодекс України та положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 7 «Основні засоби». Відповідно до п. 4 П(С)БО 7, основні засоби – це матеріальні активи, які

підприємство утримує для їх використання у процесі виробництва або діяльності чи постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам і для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, проте очікуваний строк корисного використання повинен бути більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік) [1]. Відповідно до п. 14.1.138 Податкового кодексу України від 2 грудня 2010 р. № 2755-VI «основні засоби - матеріальні активи, що призначаються платником податку для використання у господарській діяльності платника податку, вартість яких перевищує 20000 гривень і поступово зменшується у зв'язку з фізичним або моральним зносом та очікуваний строк корисного використання яких становить понад один рік (або операційний цикл, якщо він довший за рік) [2].

Наведені вище визначення є доволі громіздкими та такими, які не в повній мірі визначають роль основних засобів в господарському процесі та акцентують увагу лише на нормативних їх характеристиках. З точки зору сутнісного змісту економічної категорії «основні засоби» найбільш вдалим та в той же час простим є на нашу думку визначення основних засобів І. Бланком, який характеризує їх як «сукупність матеріальних цінностей у вигляді засобів праці, які неодноразово беруть участь у процесі виробничої та комерційної діяльності та переносять свою вартість на продукцію частинами» [3, с. 88]

Повертаючись від визначення досліджуваної економічної категорії до її ролі в господарському процесі, можна відзначити, що пошук оптимальних розмірів та джерел фінансування, своєчасне відтворення основних засобів, забезпечення їх ефективного використання є одними з основних питань стратегічного розвитку підприємства в умовах ринкових відносин. Усе зазначене вище характеризує виключно важливе значення основних засобів, яке вони мають на мікрорівні.

Тим не менш, основні засоби відіграють важливу роль не тільки на мікро-, а й макрорівні. Так, сумарна величина основних засобів суб'єктів господарювання як узагальнююча характеристика технічної бази народного господарства та динаміка вартості основних засобів є одними з ключових індикаторів стану національної економіки та перспектив її розвитку. Вагомою ознакою ефективності економіки є технічний стан та структура основних засобів суб'єктів господарювання.

З урахуванням всього наведеного вище доцільним є проведення ретроспективного аналізу динаміки, структури та стану основних засобів вітчизняних підприємств.

На рис. 1 наведена загальна динаміка вартості основних засобів вітчизняних суб'єктів господарювання.

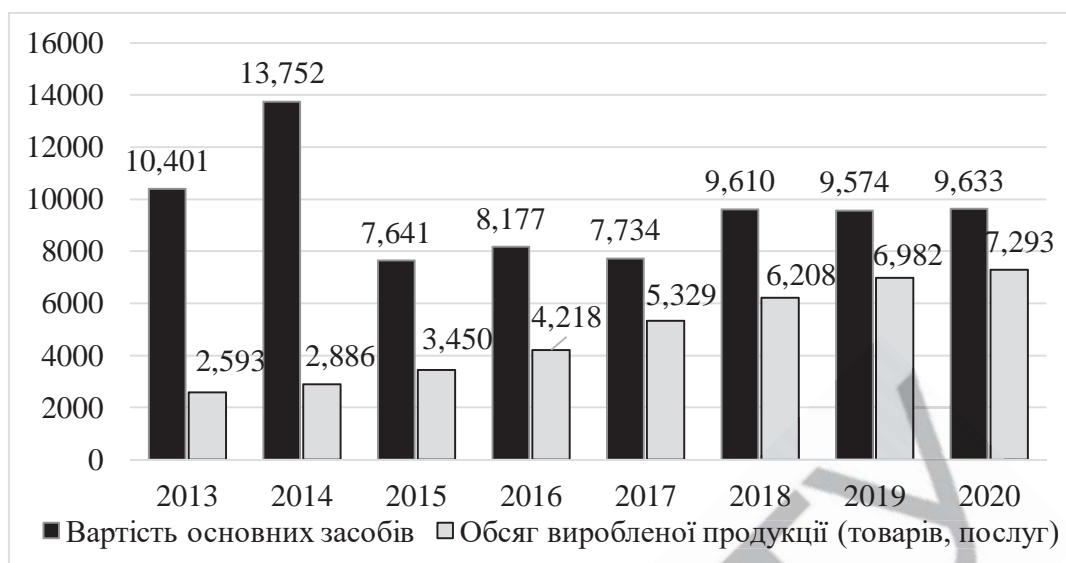

Рис. 1 – Динаміка вартості основних засобів та обсягу виробленої продукції (товарів, послуг) вітчизняних підприємств, млрд грн
Джерело: побудовано автором на основі [4;5]

Аналізуючи наведені на рисунку дані, можна зробити висновок, що протягом досліджуваного періоду (2013-2020 роки) мав місце період різких змін вартості основних засобів (2013-2015 роки), після чого ситуація в цілому стабілізувалася: з 2015 по 2020 рік вартість основних засобів зросла на 1992 млрд грн, тобто на 26%. В цілому можна констатувати поступове зростання вартості основних засобів, однак з урахуванням темпів інфляції, реальна вартість основних засобів істотним чином не змінилася. З точки зору стратегічного розвитку підприємств та отримання позитивних макроекономічних зрушень, має бути забезпечене ефективне використання основних засобів. З урахуванням того, що основні засоби є технічною базою для виробництва продукції (товарів, послуг), для оцінки ефективності їх використання необхідним є порівняння їх загального розміру та динаміки з результатом, які вони забезпечують, тобто обсягом і динамікою виробленої продукції (реалізованих товарів та/або послуг), що може бути зроблено на основі оцінки значень показника фондомісткості (відношення вартості основних засобів до обсягу виробленої продукції (товарів, послуг)). Так, в 2020 році значення показника фондомісткості склало 1,32 грн, що на 0,89 грн менше, ніж у 2015 році (2,21 грн), та на 2,69 грн менше, ніж у базовому 2013 році (4,01 грн). Отже, можна констатувати загальне поступове зростання ефективності використання основних засобів в цілому по народному господарству, що безумовно, є позитивним явищем та свідчить про наявність потенціалу для розвитку національної економіки.

Оскільки основні засоби за своїм складом з точки зору участі у господарських процесах, насамперед, виробництві продукції (товарів, послуг),

є неоднорідними, важливим етапом аналізу, є оцінка їх абсолютного розміру та динаміки в розрізі окремих елементів, що відображено на рис. 2.

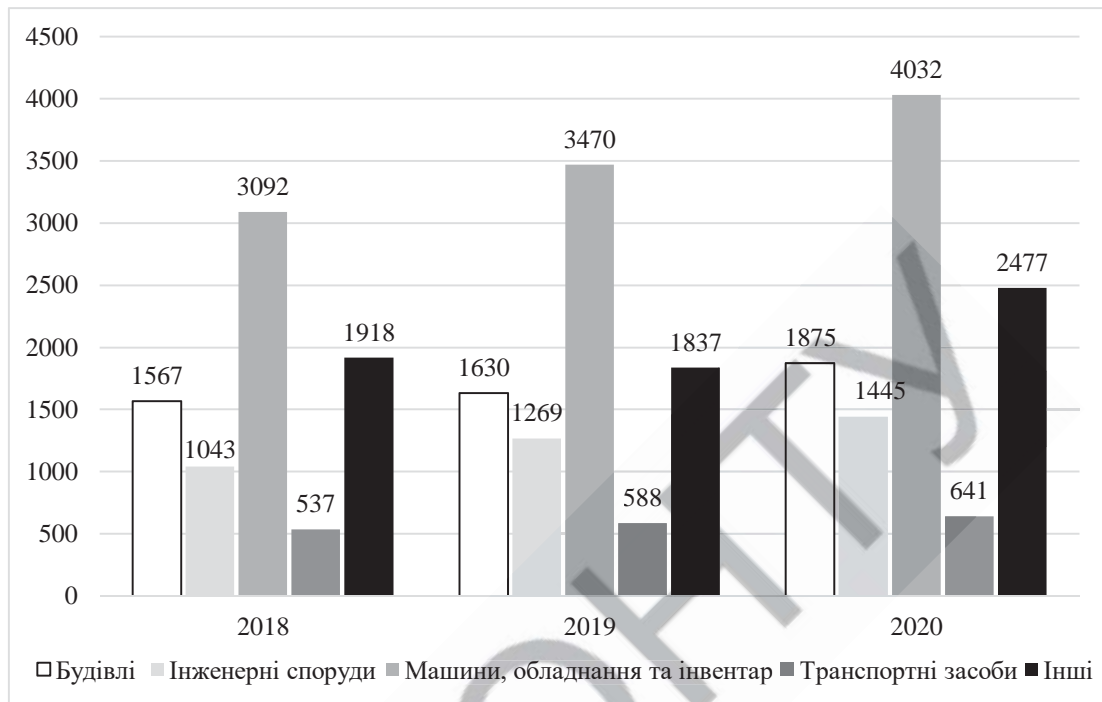

Рис. 2 – Динаміка структурних елементів основних засобів вітчизняних підприємств (на кінець року), млрд грн
Джерело: побудовано автором на основі [4]

Наведені на рис. 2 дані дають підстави зробити висновок, що найбільшу питому вагу в структурі основних засобів вітчизняних підприємств займають машини, обладнання та інвентар, тобто найбільш активний елемент, що є, на нашу думку, ознакою ефективної структури засобів. Протягом двох досліджуваних років відбулося зростання вартості усіх елементів основних засобів. При цьому, у відносному виразі найбільше зростання спостерігалось по інженерних спорудах (38% порівняно з 2018 роком) і машинах, обладнанню та інвентарю (30% порівняно з 2018 роком). В абсолютному виразі найбільше зростання протягом 2018-2020 років мало місце по машинах, обладнанню та інвентарю (941 тис. грн) та іншим основним засобам (559 тис. грн). Отже, можна констатувати, що як в абсолютному, так і відносному виразі загальне зростання вартості основних засобів стало наслідком значного зростання вартості найбільш активної частини основних засобів підприємств. Узагальнюючи наведені на рис. 2 дані можна резюмувати наступне: структура основних засобів вітчизняних підприємств є ефективною та має позитивну тенденцію до покращення.

Підводячи підсумки аналізу загальної динаміки основних засобів вітчизняних підприємств та їх структури, можна відзначити, що в цілому

динаміка вартості основних засобів позитивна, їх структура відповідає сучасним вимогам щодо оптимізації пасивної частини основних засобів. Порівняння динаміки вартості основних засобів з показником ефективності діяльності суб'єктів господарювання, а саме обсягом виробленої продукції (товарів, послуг), свідчить про значне підвищення ефективності використання основних засобів. Отже, ситуація з основними засобами на вітчизняних підприємствах з точки зору кількісних характеристик їх використання є цілком позитивною та такою, яка відповідає сучасним умовам господарювання.

Література

1. Основні засоби: Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7: затв. наказом Мінфіну від 27.04.2000 №92 станом на 01.10.2021. URL: <https://kodeksy.com.ua/buh/psbo/7.htm> (дата звернення: 01.10.2021).
2. Податковий кодекс України: станом на 01.10.2021. URL: <https://ibuhgalter.net/ru/tax-codex/24> (дата звернення: 01.10.2021).
3. Бланк І. О. Управління використанням капіталу : навч. посібник Київ : Ніка-Центр, 2000. – 651 с.
4. Економічна статистика/Економічна діяльність/Основні засоби *Державна служба статистики України* [Веб-сайт]. Київ, 2021. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 03.10. 2021 року).
5. Економічна статистика/Економічна діяльність/Діяльність підприємств/Обсяг виробленої продукції (товарів, послуг) суб'єктів господарювання за видами економічної діяльності *Державна служба статистики України* [Веб-сайт]. Київ, 2021. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 03.10. 2021 року).

НАСЛІДКИ ЗМІНИ ЛОГІСТИКО-ТРАНСПОРТНИХ СИСТЕМ ПІДПРИЄМСТВ ЗЕРНОВОГО РИНКУ

Савенко І.І. д.е.н., професор
Ткачев В.А. аспірант

Одеська національна академія харчових технологій, м. Одеса, Україна

Незважаючи на тривалий період адаптування української національної економіки до світової, на сьогодні не урегульовано ряд важливих питань, щодо формування та функціонування виробничо-технологічної структури національної економіки, яка в повній мірі повинна забезпечити розвиток провідних галузей національної економіки.

Найбільш проблемною галуззю можна визнати транспортну, а конкретно залізничний транспорт. Залізничний транспорт залишається в

	ОРГАНІЗАЦІЯ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІДПРИЄМСТВА	
67.	Євтушевська О.О., к.е.н., доцент; Безбожна. К.В., магістрант. ОНАХТ, м. Одеса, Україна	218
	ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ НА ПІДПРИЄМСТВІ	
68.	Скляр Л.Б., к.е.н., доцент; Добровольська О.Я., магістрант. ОНАХТ, м. Одеса, Україна	220
	ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ТА ЕЛЕКТРОННОГО ДОКУМЕНТООБІГУ ОПЕРАЦІЙ З ОСНОВНИМИ ЗАСОБАМИ	
69.	Ткачук Г.О., д.е.н., доцент; Козаченко А.В. ОНАХТ, м. Одеса, Україна	224
	ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ПРОЦЕСУ РЕАЛІЗАЦІЇ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ	
70.	Євтушевська О.О., к.е.н., доцент; Горбатюк І.С., магістрант. ОНАХТ, м. Одеса, Україна	228
	ОСОБЛИВОСТІ АУДИТУ І АНАЛІЗУ РЕЗУЛЬТАТІВ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	
71.	Скляр Л.Б., к.е.н., доцент; Кризька Т.П., магістрант. ОНАХТ, м. Одеса, Україна	231
	ОСОБЛИВОСТІ СКЛАДУ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ РІЗНИХ КРАЇН	
72.	Євтушевська О.О., к.е.н., доцент; Ковальова В.О., магістрант. ОНАХТ, м. Одеса, Україна	235
	РОЛЬ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ	
73.	Скляр Л.Б., к.е.н., доцент; Малик Т.П., магістрант. ОНАХТ, м. Одеса, Україна	238
	ОСОБЛИВОСТІ ПРОЄКТІВ ТРАНСКОРДОННОЇ СПІВПРАЦІ ТА ПЕРЕВІРКИ ВИТРАТ В РАМКАХ ДАНИХ ПРОЄКТІВ	
74.	Стасюкова К.В., к.е.н., доцент, ОНАХТ, м. Одеса, Україна	243
	ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ОПЛАТИ ПРАЦІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	
75.	Скляр Л.Б., к.е.н., доцент; Шоман О.Р., магістрант. ОНАХТ, м. Одеса, Україна	246
	ФОРМАТ ТА ЗМІСТ ПОЛІТИКИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ КОРПОРАТИВНОГО ПІДПРИЄМСТВА	
76.	Ткачук Г.О., д.е.н., доцент, ОНАХТ, м. Одеса, Україна	249
	РОЛЬ ПРОДУКТІВ ХАРЧУВАННЯ В ПРОДОВОЛЬЧІЙ БЕЗПЕЦІ	
77.	Молодан М.М., ОНАХТ, м. Одеса, Україна	254
	РЕТРОСПЕКТИВНИЙ АНАЛІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСНОВНИМИ ЗАСОБАМИ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ	
78.	Філахтов К.О., магістрант, ОНАХТ, м. Одеса, Україна	257
	НАСЛІДКИ ЗМІНИ ЛОГІСТИКО-ТРАНСПОРТНИХ СИСТЕМ ПІДПРИЄМСТВ ЗЕРНОВОГО РИНКУ	
79.	Савенко І.І. д.е.н., професор; Ткачев В.А. аспірант. ОНАХТ, м. Одеса, Україна	261
	ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ КОРПОРАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ НА ОСНОВІ КОНЦЕПЦІЇ ЗАЦІКАВЛЕНИХ СТОРІН	
80.	Седікова І.О., д.е.н., професор; Бондар В.А., ст. викладач, ОНАХТ, м. Одеса,	264